

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	7
1.1. Wyjaśnienie najważniejszych terminów	9
1.2. Cel i przedmiot badań oraz hipotezy badawcze	12
1.3. Metody badawcze	14
1.3.1. Badania sondażowe wśród uczniów	14
1.3.2. Analiza dokumentów	16
1.4. Literatura przedmiotu	18
2. Koncepcja regionu w naukach geograficznych	21
2.1. Definicje regionu oraz najważniejsze podejścia badawcze	21
2.1.1. Ewolucja koncepcji regionu w geografii	24
2.2. Pojęcie regionu w dydaktyce geografii	29
2.2.1. Region naturalny a region sztuczny	29
2.2.2. Koncepcja „własnego regionu” w edukacji regionalnej	30
3. Percepcja środowiska w badaniach geograficznych	34
3.1. Geneza badań nad percepcją środowiska	34
3.2. Kluczowe pojęcia - percepcja środowiska, wyobrażenia środowiskowe, mapy wyobrażeniowe	35
3.2.1. Wyobrażenia środowiskowe: ich postacie i źródła	36
3.2.2. Mapy wyobrażeniowe - charakterystyka i metody badań	38
3.3. Kierunki badań i główne problemy badawcze	40
3.4. Badania percepcji środowiska przez dzieci	42
4. Charakterystyka obszaru badań oraz badanej grupy uczniów	45
4.1. Podlasie - pogranicze religijno-narodowościowe. Specyfika obszaru badań	45
4.2. Szkolnictwo dla mniejszości białoruskiej na Podlasiu	54
4.2.1. Szkoły, w których prowadzono badania sondażowe	55
4.3. Charakterystyka statystyczna badanej grupy uczniów	59
4.3.1. Udział uczniów szkół miejskich i wiejskich	60
4.3.2. Udział dziewcząt	61
4.3.3. Miejsce zamieszkania uczniów	62
5. Percepcja „własnego regionu” przez uczniów województwa podlaskiego	65
5.1. Percepcja najbliższej okolicy przez uczniów	65
5.1.1. Najbliższa okolica w wyobrażeniach uczniów - analiza map wyobrażeniowych	70
5.1.2. Miejsca lubiane i nie lubiane oraz miejsca „znaczące”	80

5.2. „Obszar poznania” wychodzący poza miejscowość zamieszkania	89
5.2.1. „Obszar poznania” uczniów szkół wiejskich	90
5.2.2. „Obszar poznania” uczniów z miasta średniej wielkości (Bielsk Podlaski)	93
5.2.3. Obszar poznania uczniów z dużego miasta (Białystok).	96
5.3. Pojęcie „własnego regionu” w rozumieniu uczniów.	100
5.3.1. „Własny region” w rozumieniu uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i licealnych. Analiza odpowiedzi uczniów według poziomów kształcenia	100
5.3.2. „Własny region” w rozumieniu uczniów z miejscowości różnej wielkości	105
5.3.3. Plany uczniów na przyszłość względem „własnego regionu”.	107
6. „Własny region” w programach nauczania i podręcznikach szkolnych	114
6.1. „Własny region” w podstawie programowej kształcenia ogólnego według etapów edukacji.	117
6.1.1. Podstawa programowa nauczania przyrody w szkole podstawowej.	117
6.1.2. Podstawa programowa nauczania geografii w gimnazjum.	118
6.1.3. Podstawa programowa nauczania geografii w szkołach ponadgimnazjalnych.	119
6.1.4. Podstawa programowa ścieżki edukacyjnej: <i>Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w regionie</i>	124
6.2. „Własny region” w wybranych programach nauczania i podręcznikach szkolnych	125
6.2.1. „Własny region” w programach nauczania i podręcznikach do przyrody - szkoła podstawowa.	125
6.2.2. „Własny region” w programach nauczania i podręcznikach do geografii - gimnazjum	133
6.2.3. „Własny region” w programach nauczania i podręcznikach do geografii - liceum ogólnokształcące	143
7. „Własny region” w wyobrażeniach uczniów oraz w rozumieniu autorów podręczników szkolnych do przyrody i geografii	154
7.1. Okolice zamieszkania w wyobrażeniach uczniów oraz w rozumieniu autorów podręczników.	164
7.1.1. Okolica w wyobrażeniach uczniów.	165
7.1.2. Okolica w rozumieniu autorów podręczników.	167
7.2. Okolice miejscowości w wyobrażeniach uczniów oraz autorów podręczników	170
7.2.1. Okolice miejscowości w wyobrażeniach uczniów.	170
7.2.2. Okolice miejscowości i miejsca zamieszkania w rozumieniu autorów podręczników.	171
7.3. „Własny region” w rozumieniu uczniów oraz autorów podręczników.	172
7.3.1. „Własny region” w rozumieniu uczniów.	173
7.3.2. Region w rozumieniu autorów podręczników.	174
8. Zakończenie.	177
Załączniki	183
Bibliografia	189
Spis tabel, rycin, wykresów, zestawień i fotografii.	196